

Ministerstwo Zdrowia
Departament Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Warszawa, 30.09.2015

NSK.842.650.2015/MA

KANCELARIA BIURA	
Śląskiej Izby Lekarskiej w Katowicach	
wpl.	2015 -10- - 5
L. Dz.	6231-
przekazano

Pan
Jacek Kozakiewicz
Prezes
Okręgowej Rady Lekarskiej
w Katowicach

Szanowny Panie Prezesie,

Odpowiadając na pismo z dnia 9.09.2015 r., znak: ŚIL/5635/15, przekazujące *Apel Prezydium Okręgowej Rady Lekarskiej w Katowicach z dnia 2 września 2015 r. do Ministra Zdrowia w sprawie dyżurów medycznych – zasad ich wynagradzania i czasu trwania dyżurów pełnionych przez lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne*, Departament Nauki i Szkolnictwa Wyższego w odniesieniu do kwestii wynagrodzenia za dyżury medyczne uprzejmie przedstawia następujące stanowisko.

Zgodnie z art. 16f ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2015 r. poz. 464), zwanej dalej: „ustawą o zawodach lekarza i lekarza dentystry”, lekarz odbywa szkolenie specjalizacyjne na podstawie programu specjalizacji ustalonego dla danej dziedziny medycyny, z uwzględnieniem odpowiedniego modułu. Szczegółowy sposób odbywania szkolenia specjalizacyjnego oraz formy specjalistycznego szkolenia teoretycznego i praktycznego oraz sposoby ich prowadzenia zostały określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz. U. poz. 26), zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów”. Stosownie do § 13 ust. 1 pkt 8 ww. rozporządzenia pełnienie dyżurów medycznych określonych w programie danej specjalizacji lub praca w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy, w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej, jest jedną z form specjalistycznego szkolenia teoretycznego i praktycznego. Przepis art. 16h ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyistry stanowi, że lekarz odbywa szkolenie specjalizacyjne na podstawie umowy o pracę zawartej z podmiotem

prowadzącym szkolenie specjalizacyjne na czas określony w programie specjalizacji w ramach rezydentury. Lekarz na swój wniosek może również odbywać szkolenie specjalizacyjne, w ramach wolnych miejsc szkoleniowych, w podmiotach prowadzących szkolenie specjalizacyjne, w formie i na zasadach określonych w art. 16h ust. 2 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty.

Stosownie do art. 16i ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty, lekarz odbywa szkolenie specjalizacyjne przez cały okres jego trwania w wymiarze czasu równemu czasowi pracy lekarza zatrudnionego w podmiocie leczniczym, o którym mowa w art. 93 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o działalności leczniczej”, oraz pełni dyżury lub pracuje w systemie zmianowym lub równoważnym w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym przepisami o działalności leczniczej. W myśl art. 16i ust. 3 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty lekarzowi pełniącemu dyżur medyczny w ramach realizacji programu specjalizacji przysługuje wynagrodzenie na podstawie umowy o pełnienie dyżurów, zawartej z podmiotem prowadzącym szkolenie specjalizacyjne lub staż kierunkowy. Przepis art. 16j ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty stanowi z kolei, że rezydentura jest przyznawana i finansowana przez Ministra Zdrowia w ramach środków budżetu państwa, których jest dysponentem. Środki finansowe niezbędne do odbywania specjalizacji w ramach rezydentury przez lekarzy, którzy zostali zakwalifikowani do jej odbywania lub odbywają ją w tym trybie, Minister Zdrowia przekazuje na podstawie umowy zawartej z podmiotem prowadzącym szkolenie specjalizacyjne zatrudniającym tych lekarzy. Umowa ta określa wysokość środków i ich przeznaczenie. Minister Zdrowia finansuje zasadnicze wynagrodzenie miesięczne lekarzy odbywających specjalizację w ramach rezydentury wraz z pochodnymi, które obejmują składki na ubezpieczenie społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz Fundusz Pracy i Fundusz Emerytur Pomostowych. Środki finansowe przekazywane na rezydenturę nie obejmują natomiast wynagrodzenia za dyżury medyczne. Koszty związane z pełnieniem dyżurów medycznych są finansowane przez podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne.

Zgodnie z art. 95 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej, do wynagrodzenia za pracę w ramach pełnienia dyżuru medycznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 151¹ § 1-3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.), zwanej dalej „Kodeksem pracy”. Wysokość wynagrodzenia za dyżur medyczny obliczana więc będzie tak jak wysokość wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i będzie zależeć od tego kiedy dyżur był pełniony. Ustawodawca w art. 151¹ § 1 Kodeksu pracy wskazuje, że za pracę w godzinach nadliczbowych, oprócz

„normalnego wynagrodzenia”, przysługuje dodatek z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych. Podstawę obliczenia dodatku stanowi wynagrodzenie pracownika wynikające z jego osobistego zaszeregowania określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania - 60 % wynagrodzenia (art. 151¹ § 3 Kodeksu pracy). W opinii Ministerstwa Zdrowia, podstawę ustalenia tego wynagrodzenia winno stanowić zasadnicze wynagrodzenie miesięczne otrzymywane przez lekarza, który odbywa szkolenie specjalizacyjne w ramach rezydentury, ustalone w drodze rozporządzenia przez Ministra Zdrowia z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie wysokości zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego lekarzy i lekarzy dentyistów odbywających specjalizację w ramach rezydentury (Dz. U. poz. 1498).

W opinii Ministerstwa Zdrowia ustawodawca w art. 16i ust. 3 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty posłużył się konstrukcją: „umowy o pełnienie dyżurów medycznych” raczej w znaczeniu funkcjonalnym, czyli jako zobowiązanie do pełnienia dyżuru medycznego stanowiącego formę specjalistycznego szkolenia teoretycznego określonego w programie specjalizacji. Należy wskazać, że ani z ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty, ani z wydanego na jej podstawie rozporządzenia w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów, nie wynika bowiem obowiązek zawierania odrębnej umowy o pełnienie dyżurów. Celem art. 16i ust. 3 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty było przede wszystkim wskazanie na konieczność odrębnego wynagradzania czasu pełnienia dyżuru medycznego w ramach realizacji przez lekarza programu specjalizacji. Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne za każdy okres będący realizacją dyżuru medycznego wymaganego programem specjalizacji i odbywanego zgodnie z określonym harmonogramem powinien wypłacać wynagrodzenie z innych środków niż przekazane na finansowanie rezydentury przez Ministra Zdrowia.

Należy ponadto wskazać, że zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy o działalności leczniczej czas pracy pracowników zatrudnionych w podmiocie leczniczym, w przyjętym okresie rozliczeniowym, nie może przekraczać 7 godzin 35 minut na dobę i przeciętnie 37 godzin 55 minut na tydzień w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. Przepis art. 95 ust. 2 ustawy o działalności leczniczej stanowi, że dyżurem medycznym jest wykonywanie poza normalnymi godzinami pracy czynności zawodowych przez pracowników wykonujących zawód medyczny i posiadających wyższe wykształcenie, zatrudnionych w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Z uwagi na fakt, że bez podpisania przez lekarza tzw. klauzuli opt-out (dobrowolnej dla lekarza),

tygodniowa norma czasu pracy może być wydłużona do maksymalnie 48 godzin, to w takim właśnie wymiarze godzinowym lekarz powinien pracować oraz dyżurować, by właściwie realizować program specjalizacji. Oznacza to, że dopiero godziny rozplanowane w wymiarze przekraczającym 37 godzin 55 minut tygodniowo (stanowiącym normalny czas pracy lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne), tj. w wymiarze 10 godzin 5 minut tygodniowo, spełniają kryteria do uznania ich za realizację dyżuru medycznego. Pracodawca powinien jednocześnie mieć na względzie, iż pracownikowi w każdej dobie przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku, a w każdym tygodniu do co najmniej 35 godzinnego odpoczynku, zgodnie z art. 97 ust. 1 i 3 ustawy o działalności leczniczej. Mając na uwadze powyższe należy podkreślić, że obowiązkiem podmiotu szkolącego jest zapewnienie lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne realizacji programu specjalizacji. Podmiot szkolący, powierzając lekarzom pełnienie dyżurów medycznych, powinien zatem przede wszystkim mieć na względzie konieczność zapewnienia możliwości pełnego zrealizowania szkolenia zgodnie z programem danej specjalizacji i planem jej odbywania oraz na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyków.

W odniesieniu do kwestii wymiaru dyżurów medycznych obowiązujących lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne należy wskazać, że przepisy ustawy o działalności leczniczej wprowadziły normy czasu pracy zapewniające lekarzom niezbędne okresy odpoczynku zarówno w ciągu każdej doby, jak również w ciągu tygodnia pracy, umożliwiające prawidłowe wykonywanie zawodu lekarza.

Mając na uwadze powyższe, Departament Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie widzi zasadności zmiany obowiązujących przepisów lub przywrócenia dotychczas obowiązujących regulacji nie zawierających stosownych ograniczeń dotyczących czasu pracy lekarza, które umożliwiały lekarzom pełnienie dyżurów medycznych trwających nieprzerwanie 24 godziny lub dłużej.

Jak wynika ze wspomnianego w piśmie Pana Prezesa komunikatu dotyczącego dyżurów medycznych opublikowanego na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia, dyżury pełnione przez lekarzy w trakcie szkolenia specjalizacyjnego mogą trwać np. 5 godzin 25 minut w dni powszednie, lecz również 13 godzin, w przypadku, gdy są realizowane w dni wolne od pracy.

Z wyrazami szacunku,

ZASTĘPCA DYREKTORA
Biura Dyrektora Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Edyta Kramiec